

ANALIZA BILANSA

Dodatak „Narodnom Blagostanju“

BROJ 43

BEOGRAD, 24. OKTOBAR 1936.

GODINA VIII

Sadržaj:

Сједињене творнице стакла на дионице, Загреб

СЈЕДИЊЕНЕ ТВОРНИЦЕ СТАКЛА НА ДИОНИЦЕ, ЗАГРЕБ

Наша индустрија стакла концентрисана је углавном на два предузећа: на Сједињене творнице стакла на дионице, са седиштем у Загребу, и на Панчевачку фабрику стакла, са седиштем у Београду. Међусобна конкуренција између ова два предузећа готово ни не постоји, јер се Панчевачка фабрика бави скоро искључиво производњом стакла за прозоре и плочастог стакла уопште, док су Сједињене творнице стакла концентрисале своју производњу на све врсте шупљег стакла, на флаше, чаше, стакло за амбалажу итд. Иначе, Панчевачка фабрика стакла је једна новија креација, пошто је основана тек 1930/31 године, а Сједињене творнице стакла претстављају једно од наших најстаријих индустријских предузећа, које се с временом претворило у један велики индустријски концерн, са више фабрика.

Као акционарско друштво Сједињене творнице стакла постоје тек 15 година, јер су основане 1921. Међутим, најстарија фабрика која овом предузећу припада је основана већ 1856 године у Храстнику у Словеначкој. 30 година доцније, 1886 године, ову фабрику је преузео пионир наше стакларске индустрије Вилим Абел, који ју је знатно проширио и усавршио. Његови наследници наставили су посао у још ширем обиму. Фабрика у Храстнику је модернизована и специјализирана за производњу шупљег стакла за потрошњу ширих слојева. Њен дневни производни капацитет износи данас преко 50 хиљада кг стакла, а фабрика има преко 800 радника. Још пре рата била је преузета и фабрика стакла у Загорју об Сави са 200 радника. 1916 преузета је и модернизована и фабрика у Стражи код Рогатца, која је основана већ 1863 године. Ова фабрика има две кадне пећи с укупним дневним производним капацитетом од 45 хиљада кг стакла. Производња робе у Стражи је данас готово сасвим механизирана. Зато се овде и израђује у првом реду типизирана роба, као флаше за минералну воду, за пиво, лимунаду итд. 1926 основана је фабрика у Светом Крижу крај Рогашке Слатине, која је преузела рад напуштене фабрике у Загорју. Фабрика у Светом Крижу намењена је производњи стаклене луксузне робе, као брушеног стакла, разних сервеса, пантографиране и гравиране робе итд. Благодареди томе њој је пошло за руком да знатно потисне наш увоз скупе робе из Чехословачке, Немачке и Белгије. Својом фином робом она осваја не само домаће тржиште, већ је продрла и на талијанско тржиште, у Румунију, Бугарску и на Блиски Исток. Турска, Египат, Мароко, Алжир итд. постали су такође потрошачи наше стаклене робе.

У току 1927 и 1928 године дошле су у интересну сферу Сједињених творница стакла и Творница стакла у

Дарувару, Керамичка индустрија д. д. у Загребу и Српска фабрика стакла а. д. у Београду са творницом у Параћину. Даруварска фабрика израђује прозорско стакло, сијалице и друге врсте стакла за осветљење, а у Параћину производња је специјализирана за шупље и брушено стакло, а у првом реду за гостионичарску робу, као сифоне, нивске флаше итд.

Вођство наше индустрије за шупље стакло, које је и данас технички у рукама породице Вилима Абела, успело је да централизацијом и рационализацијом својих творница проведе најсавршенију специјализацију производње и да издржи без икаквих потреба општу светску депресију, која је с обзиром на опадање куповне снаге потрошача и у индустрији стакла знатно отежавала продају робе. Тако је продаја стакла Сједињених творница, која је у 1930 по фактурној вредности износила око 87 милиона динара, због кризе била готово преполовљена. Продаја у 1932 износила је само 43 милиона динара, али се благодарећи појевитијењу производње већ у 1933 приметило мало опорављење на 44,13 милиона. У току 1934 и 1935 године то опорављење се наставило, тако да је укупна продаја у 1935 по фактурној вредности већ за око 30% већа него у 1933 години. Тим порастом није се, додуше, још достигао нормални промет из година пре кризе, али оздрављење у нашој стакларској индустрији, чији су најглавнији претставник Сједињене творнице стакла, стално и сигурно напредује. С нарочитим задовољством истичемо да је прошле године код Сједињених творница напредовао и извоз робе у иностранство.

Иначе, као доказ великог напретка наше стакларске индустрије у погледу техничке усавршености и сразмерне јевтиноће може да послужи и чињеница, да су се Сједињене творнице, упркос врло слабој царинској заштити, без нарочитих тешкоћа могле да одупру страног конкуренцији која је и прошле године покушавала да се путем демпинг цена уведе на нашим тржиштима. Управа напомиње у свом извештају да је с тим у вези морала снизити и продајне цене својим производима. Бруто приходи од продаје, благодарећи рационализацији производње, ипак су порасли. Иначе, у циљу бољег искористићавања производног капацитета фабрика приступило се и производњи неких нових артикала.

Главне билансне позиције за четири последње године показују следећу врло интересантну слику:

Рачун изравњања

Актива	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Непокретности	3.832	3.832	3.832	3.832
Уређај и машине	7.458	7.717	8.217	8.274
Залихе материјала	2.935	3.168	2.992	3.492

Актива	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Роба	7.458	14.172	13.621	13.525
Дужници	39.634	25.312	22.831	23.807
Хартије од вредности	122	122	122	122
Готовина	106	125	80	117
Губитак из ран. год.	—	444	873	1.302
Губитак из тек. год.	444	429	428	1.048
Пасива				
Главница	10.000	10.000	10.000	10.000
Резервни фонд	1.000	1.000	1.000	1.000
Фонд валоризације	370	370	370	370
Фонд амортизације	1.436	1.436	1.436	1.916
Повериоци	48.373	42.515	40.191	42.234
Збир биланса	61.179	55.322	52.997	55.520

Рачун губитка и добитка

Расходи				
Трошкови	1.682	1.842	1.799	1.906
Камати	6.009	5.161	4.594	6.851
Порези	672	379	397	1.599
Отпис инвестиција	—	—	—	480
Отпис ненапл. потр.	—	—	887	242
Пренос губ. из ран. год.	—	444	874	1.302

Приходи				
Бруто приходи	7.874	6.954	7.249	10.030
Укупан губитак	444	873	1.302	2.350
Збир прих. или расх.	8.318	7.827	8.551	12.380

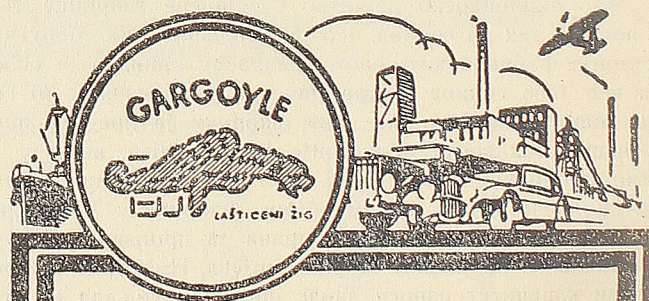
Збир биланса односно капитал са којим ради предузеће, који је од 1932 до 1934 био у опадању, прошле године је опет порастао за 2,5 милиона динара, на 55,5 милиона. У пасиви постоје само две промене. Због интензивнијег пословања повериоци су порасли за нешто преко 2 милиона, на 42,23 милиона динара. После вишегодишње паузе, прошле године је опет дотиран и фонд амортизације са 480 хиљада, тако да он сада износи 1 милион 916 хиљада према 1,43 милиона у претходној и у неколико ранијих година. Због застоја у производњи и продаји у годинама тешке привредне депресије није се могла вршити амортизација фабричких непокретности и уређаја. Међутим пошто су се инвестиције услед трајне употребе ипак трошиле, стално се је смањивала и њихова вредност, тако да се отписи нису ни могли ни смели више одлагати. Иначе, све инвестиције су покривене властитим средствима, која изnose 13,28 милиона динара, од чега отпада 10 милиона на главницу. Однос између властитих и туђих средстава, који је по прилици као 1 према 3, не изгледа најповољнији, али је сношљив, јер повериоци код овог предузећа нису имобилизирани у инвестиције, него се употребљавају искључиво краткорочно — за финансирање производног процеса и продаје робе.

Ако прегледамо активу, видимо да инвестиције изnose 12,1 милиона, роба и материјал 17 милиона, а дужници 23,8 милиона динара. У односу на претходну годину дужници су порасли за око један милион динара а залихе материјала за пола милиона. Роба је последњих година остала готово непромењена, али је у односу на 1932 скоро удвостручена. Симптоматично је и кретање рачуна дужника, који су од 1931 године били у сталном опадању, делом због слабијег пословања, а у првом реду због краћег кредитирања муштерија и строжије наплате. Прошле године дужници су, као што смо видели, опет порасли за 1 милион динара, на 23,8 милиона.

У вези са порастом производње и укупне фактурне вредности продате робе бруто приходи су прошле године такође порасли за 1,8 милиона, на 10,03 милиона. Упркос томе, губитак за прошлу годину је скоро 2 и по пута већи него у 1932, 1933 или 1934. На страни расхода наћи ћемо објашњење за то. Додуше, отпис ненаплативих потраживања износи прошле године само 242 хиљаде и мањи је за 645 хиљада него у 1934. Међутим, у истом раздобљу су готово четворостручени порески издаци, који прошле године изnose 1,6 милиона према 397 хиљада динара у 1934. Раније порези нису били никада тако велики. У току последњих година највећи су били у 1929 са 747 хиљада динара. Прошле године били су знатно већи и издаци на камату. Они изnose 6,85 милиона према 4,59 милиона у 1934. Под претпоставком да се је дуговање предузећа у току читаве прошле године кретало око 42 милиона, издатак за камате од 6,85 милиона би значајно да кредити коштају 16%. Верујемо да је каматна стопа ипак знатно нижа, а овако велики издатак за камате долази вероватно отуд што су повериоци у току године били знатно већи него на крају.

Губитак за прошлу годину износи 1 милион 48 хиљада динара. Ако се томе дода пренос из ранијих година, укупни губитак је 2,35 милиона. Управа Сједињених творница стакла предложила је својим повериоцима, да се садашња каматна стопа снизи. Треба очекивати да ће они тај предлог прихватити, тим пре што је то услов за даљи нормални развитак предузећа и за елиминисање свих губитака.

У управи Сједињених творница стакла су г. г. инж. Вилим Абел, инж. Рихард Абел, Иван Хрибар, инж. Адолф Кербиц, д-р Бранко Пливерић, Фрањо Латковић, Златко Пуклер и Вилим Кинцл.

Сваки напредак у производњи и употреби, све знање и сва искуства, што су их од године 1866 стекли специјалисти наше организације која обухвата цео свет, примењују се код фабрикације наших

GARGOYLE МАЗИВА

и дају им онај квалитет, који гарантује сигуран и економичан погон.

STANDARD — VACUUM

Oil Company of Jugoslavia Inc.

ЗАГРЕБ

БЕОГРАД